

Н.М. Штангей, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Козуб, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

І.А. Буш, кредитний аналітик «Branch Banking & Trust»
(*Winston – Salem, North Carolina, USA*)

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗДІЙСНЕННЯ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

На сьогоднішній день світовий досвід в організації діяльності кредитних установ особливо важливий для України як держави, яка прагне вийти на світовий рівень успішного функціонування банківської системи та економічного розвитку в цілому. Це необхідно не тільки для підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку банківських послуг, а й для повернення втрачених позицій у світовому співтоваристві.

У країнах, що мають розвинену кредитну систему, особливістю сучасної банківської діяльності є виконання безлічі банківських операцій з широкою клієнтурою. Так, найбільші банківські установи Великої Британії використовують у своїй діяльності близько 100 різних видів операцій з обслуговування клієнтів, комерційні банки США – понад 150 видів операцій, банки Японії – близько 300 видів. На долю комерційних банків у США припадає близько 35% загальної суми активів усіх фінансових установ країни. Великі банки надають повний комплекс фінансового обслуговування, включаючи кредити, прийом депозитів, розрахунки і т.д., причому всі операції супроводжуються високим рівнем обслуговування. Комерційні банки відіграють роль базової ланки кредитної системи США. Свідомостю істотного зміцнення репутації «Branch Banking & Trust» на зовнішніх фінансових ринках виявилось значне збільшення розміру встановлених для банку лімітів і кредитних ліній як з боку найбільших фінансових інститутів Західної і Східної Європи, так і з боку країн Тихоокеанського регіону.

Стійкість економічного зростання в будь-якій країні залежить від спроможності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними кредитними ресурсами. Однак загальна тенденція кредитних операцій вітчизняних банків на сучасному етапі розвитку характеризується значним зменшенням обсягів кредитування та збільшенням частки проблемних позик у кредитних портфелях банку, це свідчить про недосконалість методів і підходів, що використовуються при здійсненні кредитування.

Питання проблемних кредитів у розвинених країнах світу намагались оптимізувати за допомогою реструктуризації проблемних

боргів, викупу проблемних позичок, пролонгації термінів кредитування та зниження відсоткових ставок. Серед основних методів реструктуризації у США використовують поєднання різних методів реструктуризації, зокрема зниження відсоткових ставок, пролонгацію термінів позичок, зменшення основної суми кредиту тощо.

Слід зазначити, що в світі дедалі більше банків починають використовувати у практиці нові підходи стосовно процесу кредитування, що дає змогу надавати позики на основі ґрунтовного фінансового аналізу клієнта замість вимог забезпечення, адже сьогодні дуже мало надійних позичальників, які, крім того, не мають стабільних грошових потоків і неспроможні залучити кредит за наявними процентними ставками. Так, дуже популярний за кордоном метод Balloon loan, коли схема погашення кредитів відбувається відносно невеликими частинами протягом кредитного періоду й більшою сумою після закінчення терміну погашення боргу.

Що стосується відсоткових ставок, то у зарубіжному досвіді використовуються фіксовані та плаваючі процентні ставки. Видача кредитів за фіксованою процентною ставкою страхує позичальника від можливих втрат при підвищенні процентних ставок на кредитному ринку підвищує ризик втрат для банку, а при видачі кредитів за плаваючою процентною ставкою, кредитна ставка переглядається і встановлюється відповідно до ринкової. Видача кредитів при цьому мінімізує ризик втрат для банку, однак збільшує його для позичальника. Тому банки США пропонують комбіновану форму застосування процентних ставок, зокрема, «Branch Banking & Trust» широко застосовує гнучку систему процентних ставок і різноманітних типів внесків, розрахованих на задоволення потреб різних прошарків населення.

Таким чином, для ефективної діяльності комерційних банків і суб'єктів господарювання перші повинні змінити свої традиційні загальні підходи до кредитування і застосовувати індивідуальний підхід до кожного позичальника, врахувавши потреби кожного сектора економіки та можливості погашення для окремого позичальника. У цьому плані банкам варто звернути увагу на зарубіжні кредитні технології, які розробляють для кожного позичальника індивідуально, залежно від оцінки позичальника, його доходів, потреб у кредитних ресурсах та особливостей сфери його діяльності.